

Designing a Model for Sex Education in the Age of Globalization with an Emphasis on Islam Using Grounded-Theory Method

Maryam Shirbaigy^{*ID}, Zohreh Esmaili^{ID}, Bahman Saeidipour^{ID}, Mohamad Reza Sarmadi^{ID}

Department of Educational Sciences, Faculty of Philosophy Education, Payam-e noor uni, Tehran, Iran.

*Correspondence should be addressed to Ms. Maryam Shirbaigy; Email: m.shirbaigy2701@yahoo.com

Article Info

Received: Jan 29, 2019

Received in revised form:

Mar 9, 2019

Accepted: Apr 9, 2019

Available Online: Sep 22, 2020

Keywords:

Islam

Grounded-Theory

Sex Education

<https://doi.org/10.22037/jrrh.v6i3.24141>

Abstract

Background and Objective: In the age of globalization, all aspect of education, especially sex education, will undergo changes. There are many threats in the case of inappropriate use of the concepts related to sex education. Therefore, the goal of this study was to explore the main elements of sex education in the age of globalization with an emphasis on Islam to present a data-based model.

Methods: In this qualitative study, Grounded Theory method was used. Data were collected by studying the upstream documents and semi-structured interviews. The statistical population included 25 researchers in the field of education, who were selected using targeted snowball sampling method. The collected data were analyzed using Corbin and Strauss' constant comparison method. In this study, all the ethical considerations have been observed and the authors reported no conflicts of interest.

Results: The findings of study in the framework of a conceptual model indicate that casual conditions (the need for sexual education), phenomenon (opportunities and threats of sex education in the age of globalization), contextual conditions (time, place and method of sex education), intervening conditions (social-cultural structures including incorrect beliefs, parents' attitudes, family structure), strategies (principles and Indicators of sex education from the viewpoint of Islam) and consequences (development of all interconnected aspects of education at individual and national levels) reflect the pattern of sexual education in the age of globalization.

Conclusion: Based on the presented model, the necessity of sex education, the socio-cultural structures dominant in the Iranian community, affect the phenomenon (opportunities and threats of sex education in globalization). Therefore, the plans presented in strategies should be based on the principles and indicators of sex education from the perspective of Islam to promote all interconnected aspects of education at individual and national levels.

Please cite this article as: Shirbaigy M, Esmaili Z, Saeidipour B, Sarmadi MR. Designing a Model for Sex Education in the Age of Globalization with an Emphasis on Islam Using Grounded-Theory Method. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2020;6(3):122-138. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v6i3.24141>

Summary

Background and Objective

Undoubtedly, part of human success depends on sex education. Because the development and

excellence of man depends on education and self-improvement in all dimensions of his/her existence and sexual instinct is one of these dimensions, any school of thought that claims to ensure human salvation must have a plan for sexual instinct and give a clear answer to it. The

goal of Islam is to educate the perfect man, and the perfect man will not be formed unless in the shadow of the balanced satisfaction of his spiritual and physical needs. Therefore, education related to sexual development and how to regulate relationships and create mental balance in this field has an essential role in the mental health of society. Hence, Islam provides education in this regard (1).

Globalization affects the culture, values and beliefs of different countries of the world by the new technologies. All countries are affected by globalization, and Iran is no exception. With the significant growth and expansion of technology and communication tools affected by the phenomenon of globalization such as satellite, internet, social networks, sex education as well as other aspects of education are affected by this phenomenon. According to published statistics, internet and satellite access in Iran is 43.2% and 60%, respectively (2) and many teens turn to the internet and satellite for sexual information (3). These developments due to globalization create the ground for social and cultural damage.

Due to the importance of the issue, in most educational systems today, there are more or less sex education programs. The content of these programs varies in different systems and even within an educational system. According to the results of the Nagpal study, 88.6% of Indian parents agreed with the sexual education of their children (4). The results of a study by Clara Bennett et al. show that parents tend to talk to their children about sex and believe that doing so can be effective; but they have not done it yet. One of these obstacles was the perception of parents that their children were too small and that they did not know how to talk to their children about it (5).

The goal of this research was to explore the main elements of sex education in the age of globalization with an emphasis on Islam to design a model based on grounded theory.

Methods

Compliance with ethical guidelines: In this study, all related ethical principles have been observed, including the confidentiality of questionnaires, obtaining informed consent of the participants, and leaving the participants free to withdraw from the study.

In this qualitative study, the Grounded Theory method was used. Data were collected by studying the upstream documents and semi-structured interviews, which was re-administered via an open-ended questionnaire. The statistical

population included 25 researchers in the field of education, who were selected using targeted snowball sampling method. The sample selection continued until data saturation was achieved.

The obtained information was processed in three phases of open coding, key coding, and selective coding. Open coding is a manner of examining, comparing, and processing data that leads to defining and naming the concepts and components and discovering the features and their dimensions in the data via constant comparison. In this step, dozens of concepts were identified and assigned to groups and the categories were identified and processed. Thus, the units the researcher had to deal with were reduced. This was a part of key coding. In the final step, i.e. selective coding, a category was given the most importance and by linking the remaining categories to it, the theory was formulated. Here, the obtained categories in the paradigm such as causal conditions, key phenomenon, contextual factors, intervening conditions, strategies and consequences were examined. Then, the relationships among the categories were presented as the pattern of sex education in the age of globalization with an emphasis on Islam (6).

Results

After the coding process, the research findings are presented in the form of a model, which includes causal conditions, phenomenon, contextual conditions, intervening conditions, strategies and consequences.

Causal Conditions: The importance, necessity and attention to sex education as one of the main dimensions of education in the age of globalization including creating awareness, directing, and lack of an appropriate plan.

Phenomenon: opportunities of globalization for sex education including: Informing, modeling, developing cultural products in the cyberspace, strengthening religious beliefs in cyberspace, educational programs in the cyberspace, promoting values and norms in the cyberspace, strong presence in the cyberspace and the threats of globalization for sex education including: fashion, feminism, anonymity, secularism, promotion of sexual promiscuity, promotion of unhealthy sexual relationships, conflict of values, generation gap, moral and sex deviations, change in marriage patterns and spouse selection, freedom of relationship between girls and boys, fashion, removing inhibitions, and deconstruction.

Context conditions: Providing and creating a specific and written educational program that includes time, place and method of sex education.

Intervening conditions: social-cultural structures including wrong beliefs, parents' attitudes, and family structure.

Strategies: Development of sex education programs based on principles and quality of sex education from the perspective of Islam in accordance with the globalization and determining specific content and protocols in this respect.

Consequences: development of all interconnected aspects of education at the individual and national levels.

Conclusion

Dependency theories emphasize that in cultural imperialism, dominant media organizations determine the way people interpret their national and indigenous culture. This means creation of a trend of global monoculturalism. That is, people around the world are influenced by cultural values, norms, and practices influenced by a culture of global hegemony (7). Therefore, in the age of globalization, we should look for a new educational model and paradigm and upgrade our educational standards and criteria to the extent that our children are deeply aware of the original values of their culture in the face of the accelerating pace of change today. On the other hand, they should trade and interact positively and constructively with world ideas and cultures by independent, creative and critical thinking abilities (7).

Based on the presented model, due to the challenging features of the age of globalization and lack of a systematic program and appropriate framework for sex education in the formal education system, developing and presenting a comprehensive sex education program based on the viewpoint of Islam is essential. In general, the goals of sex education are not separate from the goals of education in the general sense. Islam has provided the required education and guidance in this regard, which leads to the strengthening of all interconnected dimensions of education at the individual and community level. From the Islamic perspective, sex education has a divine, humane and continuous dimension and should be taught step by step. These principles are often present in all ages (8) and should be used for developing plans in this area.

Based on the obtained results, the following recommendations are presented:

1. The necessity and need for sex education according to the challenging features of the globalization era;
2. The need to develop and present a comprehensive sex education program based on the viewpoint of Islam;
3. The need to pay attention to socio-cultural structures, misconceptions and beliefs about sexual performance and providing a solution in this regard based on the principles of Islam;
4. The need to pay attention to features such as comprehensiveness, support and participation of all stakeholders such as parents and students, health professionals, curriculum specialists and the use of the latest topics and content related to sex education.

Acknowledgements

We would like to thank all the professors and faculty members, who cooperated in doing the study and responded to our questions and also the teachers who helped in development of the initial framework and structure of the article.

Ethical considerations

This article has been extracted from the first author's doctoral dissertation entitled "Designing and validating the model of sexual education in the era of globalization in Iran", which has been registered with the code 14170887 in the Iranian Institute of Information Science and Technology (IranDoc).

Funding

According to the authors, this research did not receive any specific grant from any funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of interest

The authors declared no conflicts of interest.

Authors' contribution

Writing the whole article draft: First author; supervision over and cooperation in all stages of the study: Second, third and fourth authors.

References

1. Mohammad Beygi R, Faghihi A, Nateghi F. Designing an Optimal Model for Sex Education Curriculum in Primary School. *Educational Psychology*. 2017;13(45):21-39. (Full Text in Persian)
2. Shirpak KR, Ardebili HE, Mohammad K, Maticka-Tyndale E, Chinichian M, Ramenzankhani A, Fotouhi A. Developing and testing a sex education program for the female clients of health centers in Iran.

Sex Education. 2007 Nov 1;7(4):333-49. (Full Text in Persian)

3. Farahani FK, Cleland J, Mehryar AH. Associations between family factors and premarital heterosexual relationships among female college students in Tehran. *Int Perspect Sex Reprod Health*. 2011;37(1):30-9.

4. Nagpal A, Fernandes C. Attitude of parents toward sex education. *The Int J Indian Psychol*. 2015;2(4):38-43.

5. Bennett C, Harden J, Anstey S. Fathers as sexuality educators: aspirations and realities. An Interpretative Phenomenological Analysis. *Sex Education*. 2018;18(1):74-89.

6. Strauss A, Corbin J. Strategies for qualitative data analysis. *Basics of Qualitative Research Techniques and procedures for developing grounded theory*. 2008;3.

7. Amiri A. Jahani Shodan Farhang va Rahbordhaye Moghavemat Farhangi. *Motaleat Basij*. 2011(50):83-108. (Full Text in Persian)

8. Rahnema A, Elein H, Mohammadi H. Exploring and Explaining the Basics, Principles, and Methods of Sexual Education with an Emphasis on Islam. *Daneshvar*. 2007;14(24):98-110. (Full Text in Persian)

تأسيس نموذج التربية الجنسية في عصر العولمة مع التأكيد على رؤية الإسلام: من خلال اتجاه نظرية البيانات المؤسساتية

مريم شيربايكي* ^{id}، زهرة إسماعيلي ^{id}، بهمن سعدي بور ^{id}، محمدرضا سرمدى ^{id}

قسم العلوم التربوية، كلية العلوم التربوية والنفسية، جامعة بيام نور، طهران، إيران.

* المراسلات الموجهة إلى السيدة مريم شيربايكي؛ البريد الإلكتروني: m.shirbaigy2701@yahoo.com

معلومات المادة

الوصول: ٢٢ جمادى الأولى ١٤٤٠

وصول النص النهائي: ٢ رجب ١٤٤٠

القبول: ٣ شعبان ١٤٤٠

النشر الإلكتروني: ٤ صفر ١٤٤٢

الكلمات الرئيسية:

الإسلام

التربية الجنسية

نموذج البيانات المؤسساتية

الملخص

خلفية البحث وأهدافه: مع دخول عصر العولمة فإن التربية بمعناها العام، والتربية الجنسية بالأخص سوف تنالها بعض التغييرات التي إذا لم يتم الاستفادة فيها من المسائل المرتبطة بالتربية الجنسية بصورة صحيحة فسوف تبرز إشكالات عديدة في هذا المجال. وبناءً على هذا، فالهدف من هذه الدراسة هو المطالعة الاستطلاعية بغرض الكشف عن العناصر الأساسية في التربية الجنسية في عصر العولمة مع التأكيد على رؤية الإسلام بغرض تأسيس نموذج على أساس نموذج البيانات المؤسساتية.

منهجية البحث: تمت في هذه الدراسة الاستفادة من منهج البيانات المؤسساتية. وكان منهج جمع البيانات عبارة عن مطالعة الوثائق الأولية والمقابلات شبه المنظمة. ويشمل المجال الإحصائي للدراسة ٢٥ فرداً كانوا من المحققين في مجال التربية والتعليم، وقد تم اختيارهم بطريقة النمذجة الحادفة (وليس الاحتمالية) وبصورة نظرية وبطريقة كرة الثلج. كما أن تفكيك وتحليل البيانات أيضاً قد تم بطريقة تحليل المقارنة المستمرة لـ "كورين" و "إشتراس". وقد تمت مراعاة جميع الجوانب الأخلاقية في هذه الدراسة، ولم يلحظ مؤلفو المقالة أي تقرير حول تعارض المنافع.

الكشوفات: إن نتائج تحليل البيانات ضمن نموذج نمطي تبين أن الشرائط العلية (ضرورة التربية الجنسية)، والمجموعة المحورية (الفرص ومخاطر التربية الجنسية في عصر العولمة)، والأوضاع الموجودة (التعليم)، والظروف المؤثرة (البنية الثقافية-الاجتماعية)، والاستراتيجيات (مبادئ)، ومنهج، ومضمون التربية الجنسية من المنظور الإسلامي، ومعايير الانحراف والسلامة للتربية الجنسية)، والآثار (تقوية جميع أبعاد التربية المرتبطة ببعضها على المستوى الفردي والاجتماعي)؛ تعكس التربية الجنسية في عصر العولمة.

الاستنتاج: طبقاً للنموذج الذي تم بيانه فإن الضرورة والحاجة والتعليم والهيكلية الثقافية والاجتماعية الحاكمة على المجتمع الإيراني مؤثرة على المجموعة المحورية (الفرص ومخاطر العولمة). وبناءً على هذا، فلا بد أن تكون الخطط المطروحة في الاستراتيجيات قائمة على أساس مبادئ ومنهج ومضمون التربية الجنسية من المنظور الإسلامي، ومعايير الانحراف والسلامة للتربية الجنسية؛ والتي تؤدي إلى تقوية جميع أبعاد التربية المرتبطة ببعضها البعض على المستوى الفردي والاجتماعي.

يتم استناد المقالة على الترتيب التالي:

Shirbaigy M, Esmaceli Z, Saeidipour B, Sarmadi MR. Designing a Model for Sex Education in the Age of Globalization with an Emphasis on Islam Using Grounded-Theory Method. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2020;6(3):122-138. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v6i3.24141>

طراحی الگوی تربیت جنسی در عصر جهانی شدن با تأکید بر دیدگاه اسلام: با رویکرد نظریه داده‌بنیاد

مریم شیربیگی*^{id}، زهره اسماعیلی^{id}، بهمن سعیدی پور^{id}، محمدرضا سرمدی^{id}

گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
 *مکاتبات خطاب به خانم مریم شیربیگی؛ رایانامه: m.shirbaigy2701@yahoo.com

اطلاعات مقاله

دریافت: ۹ بهمن ۱۳۹۷
 دریافت متن نهایی: ۱۸ اسفند ۱۳۹۷
 پذیرش: ۲۰ فروردین ۱۳۹۸
 نشر الکترونیکی: ۱ مهر ۱۳۹۹

واژگان کلیدی:

اسلام
 تربیت جنسی
 مدل داده‌بنیاد

چکیده

سابقه و هدف: همگام با عصر جهانی شدن، تربیت به معنای عام و به‌طور خاص تربیت جنسی دچار تغییراتی خواهد شد که در صورت استفاده نابجا از مسائل مرتبط با تربیت جنسی، آسیب‌هایی در این زمینه بروز خواهد کرد. از این‌رو، هدف این پژوهش مطالعه اکتشافی برای کشف عناصر اصلی تربیت جنسی در عصر جهانی شدن با تأکید بر دیدگاه اسلام به‌منظور طراحی مدل بر اساس مدل داده‌بنیاد بود.

روش کار: در این پژوهش کیفی از روش داده‌بنیاد استفاده شده است. روش جمع‌آوری اطلاعات مطالعه اسناد بالادستی و مصاحبه نیمه‌ساختارمند بود. جامعه آماری و همچنین نمونه پژوهش ۲۵ نفر از پژوهشگران تعلیم و تربیت بودند که به‌روش نمونه‌گیری هدفمند (نه احتمالی) و به‌صورت نظری و گلوله‌برفی انتخاب شدند. تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز با روش تحلیل مقایسه مداوم کوربین و اشتراوس صورت گرفت. در این پژوهش همه موارد اخلاقی رعایت شده است و مؤلفان مقاله تضاد منافی گزارش نکرده‌اند.

یافته‌ها: نتایج تحلیل داده‌ها در قالب مدل الگوواره‌ای بیانگر آن است که شرایط علی (ضرورت تربیت جنسی)، مؤلفه محوری (فرصت‌ها و تهدیدهای تربیت جنسی در عصر جهانی شدن)، شرایط زمینه‌ای (آموزش)، شرایط مداخله‌گر (ساختارهای فرهنگی-اجتماعی)، راهبردها (اصول، روش و محتوای تربیت جنسی از دیدگاه اسلام؛ و شاخص‌های آسیب و سلامت تربیت جنسی) و پیامدها (تقویت همه ابعاد به‌هم‌پیوسته تربیت در سطح فردی و جامعه) الگوی تربیت جنسی را در عصر جهانی شدن منعکس می‌نماید.

نتیجه‌گیری: بر مبنای مدل ارائه‌شده، ضرورت و نیاز، آموزش و ساختارهای فرهنگی-اجتماعی حاکم بر جامعه ایرانی بر مؤلفه محوری (فرصت‌ها و تهدیدهای جهانی شدن) تأثیرگذار است. بنابراین برنامه‌های ارائه‌شده در راهبردها باید بر مبنای اصول، روش و محتوای تربیت جنسی از دیدگاه اسلام و شاخص‌های آسیب و سلامت تربیت جنسی باشد که به تقویت همه ابعاد به‌هم‌پیوسته تربیت در سطح فردی و جامعه منجر می‌شود.

استناد مقاله به این صورت است:

Shirbaigy M, Esmaeili Z, Saeidipour B, Sarmadi MR. Designing a Model for Sex Education in the Age of Globalization with an Emphasis on Islam Using Grounded-Theory Method. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2020;6(3):122-138. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v6i3.24141>

مقدمه

بدون تردید بخشی از موفقیت‌ها و کامیابی‌های بشر در گرو تربیت جنسی است. چون تکامل و تعالی انسان، به تربیت و

بهداشت در سال ۲۰۰۲، ۱۵۰ میلیون دختر و ۷۳ میلیون پسر زیر ۱۸ سال به زور وادار به ارتباط جنسی شده‌اند و یا انواع دیگر خشونت جنسی یا تماس فیزیکی را تجربه کرده‌اند (۵).
 با توجه به اهمیت موضوع، امروزه در بیشتر نظام‌های تربیتی، کم‌وبیش برنامه‌های آموزش جنسی وجود دارد. محتوای این برنامه‌ها در بین نظام‌ها و حتی در داخل یک نظام آموزشی با هم متفاوت است. بر اساس نتایج تحقیق ناگپال^۱، ۸۸/۶ درصد از والدین هندی موافق تربیت جنسی فرزندانشان بوده‌اند (۶). نتایج مطالعه کلارا بنت^۲ و همکاران نشان داده است که والدین تمایل به صحبت کردن با فرزندانشان درباره مسائل جنسی را دارند و معتقدند که انجام این کار می‌تواند مؤثر باشد؛ اما تا به حال آن را انجام نداده‌اند. یکی از این موانع تصور والدین بود که گمان می‌کردند کودکانشان خیلی کوچک هستند و آنان نمی‌دانستند که چگونه باید در این باره با کودکانشان صحبت کنند (۷). مطالعه کورتوکا^۳ و همکاران در ترکیه، حاکی از آن است که درصد بالایی از افراد شرکت‌کننده در پژوهش، برنامه تربیت جنسی را در سنین سه تا شش لازم می‌دانستند (۸). همچنین نتایج پژوهش خنجری نشان داده است که اگرچه بیشتر والدین نگرش خوبی نسبت به آموزش پیشگیری از سوء رفتار جنسی به فرزندانشان دارند اما درصد کمی از آنان موافق آموزش پیشگیری از سوء استفاده جنسی در مدارس هستند (۹). نتایج تحقیق مبردی و همکاران نیز نشان داده است که مادران دارای آگاهی و نگرش متوسطی نسبت به تربیت جنسی کودکان پیش‌دبستانی هستند و بیشتر آنان دارای نگرش منفی در زمینه تربیت جنسی کودکان هستند و از اجرای صحیح این مسئولیت جلوگیری می‌کنند (۱۰). در ایران در اسناد رسمی ارائه شده مانند سند تحول راهبردی نظام تربیت رسمی و عمومی کشور (۱۱) و همچنین فلسفه تربیت رسمی و عمومی کشور (۱۲)، تربیت جنسی به صورت ضمنی و کم‌رنگ در نظر گرفته شده است و آن را در ساحت‌های شش‌گانه تربیت، زیرمجموعه تربیت در ساحت زیستی و بدنی می‌شمارند. بنابراین با وجود اینکه تربیت جنسی از حلقه‌های مفقوده در فرایند تعلیم و تربیت در نظام آموزشی کشور است، در اسناد بالادستی ارائه شده در نظام تعلیم و تربیت کشور به تربیت جنسی چندان اهمیتی داده نشده؛ و زمینه‌ها، علل، رویه‌ها و راهکارهایی در این زمینه معرفی نشده است. همچنین در همان اسناد ارائه شده، ضمن

خودسازی در همه ابعاد وجود وی وابسته است و غریزه جنسی نیز یکی از این ابعاد است؛ پس هر مکتبی که ادعای تأمین سعادت بشر را دارد، باید برای غریزه جنسی برنامه داشته باشد و پاسخ روشنی به آن بدهد. هدف اسلام تربیت انسان کامل است و انسان کامل جز در سایه ارضای متعادل نیازهای روحی و جسمی‌اش شکل نمی‌گیرد. بنابراین آموزش رشد جنسی و چگونگی تنظیم روابط و ایجاد تعادل روانی در این زمینه، نقش اساسی در سلامت روانی جامعه دارد. از این رو، دین اسلام به آموزش در این باره می‌پردازد و در موارد ضروری، با صراحت، ولی بدون پرده‌داری، مسائل لازم را (چه در قرآن چه در روایات) آموزش می‌دهد. مثلاً در قرآن از آموزش کودکان برای ورود به اتاق والدین گرفته تا افرادی که ازدواج با آنان جایز است و محدوده رفتار جنسی بهنجار و نابهنجار، ذکر شده است. در روایات، حتی به ریز مسائل مربوط به رفتار جنسی، روابط کودکان با والدین، روابط کودکان با جنس مخالف و هم‌جنس، شرایط ازدواج و ویژگی‌های همسر خوب پرداخته شده است (۱)؛ اما نکته مهم این است که تربیت جنسی مانند ابعاد دیگر تربیت وابسته به ملاک‌ها، هنجارها و ارزش‌های حاکم بر جامعه؛ و چگونگی آن نشئت گرفته از شرایط جامعه است. عصر حاضر، عصر جهانی شدن است. تحت تأثیر همین پدیده، امروزه در کشور ما کشمکش‌های بسیاری در جریان است فرهنگی مشاهده می‌شود؛ نه تنها بین سنت و تجدد، بلکه درون آن نیز این کشمکش‌ها وجود دارد. از یک سو لازم است به این مسئله توجه داشت که فرهنگ باید مختص به خود و منحصر به فرد باشد و از سوی دیگر، دانستن این نکته ضروری است که در دنیای زندگی می‌کنیم که به سمت جهانی شدن و تغییر و تحولات فکری و بنیادی پیش می‌رود (۲). جهانی شدن به وسیله فناوری‌های نوین بر فرهنگ، ارزش‌ها و باورهای کشورهای مختلف جهان تأثیر می‌گذارد. هیچ کشوری از تأثیر جهانی شدن در امان نیست؛ ایران نیز از این قاعده مستثنی نیست. با رشد و گسترده‌گی چشمگیر تکنولوژی و ابزارهای ارتباطی متأثر از پدیده جهانی شدن نظیر ماهواره، اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، تربیت جنسی نیز مانند ابعاد دیگر تربیت تحت تأثیر این پدیده قرار می‌گیرد. بر اساس آمار منتشر شده، دسترسی به اینترنت و ماهواره در ایران به ترتیب ۴۳/۲ و ۶۰ درصد است (۳) و بسیاری از نوجوانان برای کسب اطلاعات جنسی به اینترنت و ماهواره روی می‌آورند (۴). این تحولات ناشی از جهانی شدن زمینه را برای بروز آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی ایجاد می‌کند. همچنین بنا بر تخمین سازمان جهانی

^۱ Nagpal

^۲ Clare bennett

^۳ Kutranu

تأکید بر دیدگاه اسلام بود، پژوهشگران به دنبال افرادی بودند که تجربه مشترکی با موضوع پژوهش داشته باشند، به نحوی که بتوانند مشارکت اثربخش و اعتمادپذیری را برای پژوهش ایجاد کنند. بنابراین شیوه انتخاب آنان هدفمند و از نوع گلوله‌برفی بود.

جامعه آماری پژوهش شامل ۲۵ نفر از متخصصان تعلیم و تربیت بود که اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها، کارشناسان و پژوهشگران تعلیم و تربیت در دانشگاه‌ها و مراکز حوزه علمیه و دارای سابقه در بخش‌های اجرایی و تحقیقاتی در زمینه تعلیم و تربیت بودند. ملاک انتخاب این افراد مرتبط بودن رشته تحصیلی، سوابق پژوهشی و کاری در زمینه تعلیم و تربیت و همچنین مناسب تشخیص داده‌شدن و معرفی شدن توسط مصاحبه‌شونده‌های اولیه (نمونه‌گیری گلوله‌برفی) بود. روش جمع‌آوری اطلاعات نیز به صورت مصاحبه نیمه‌ساختارمند بود. روش انتخاب و انجام مصاحبه به این صورت بود که ابتدا پنج نفر خبره مرتبط با موضوع پژوهش انتخاب شدند. این افراد از استادان دانشگاه بودند که پس از انجام مصاحبه با افراد مذکور، در نهایت مصاحبه‌های دیگر هم با معرفی افراد متخصص دیگر، توسط افراد خبره انتخابی در گام نخست انتخاب افراد نمونه، به همین منوال انجام شد.

در این مطالعه با ۲۵ نفر مصاحبه صورت گرفت که از مصاحبه هجدهم به بعد، تکرار در اطلاعات دریافتی مشاهده شد و از مصاحبه بیست‌وسوم به بعد داده‌ها کاملاً تکراری و به اشباع نظری رسیده بود؛ اما برای اطمینان تا مصاحبه ۲۵ ادامه یافت. از مجموع مصاحبه‌شوندگان یک نفر با مرتبه علمی استاد، پنج نفر دانشیار، هشت نفر استادیار، شش نفر اعضای علمی دانشگاه و دانشجوی دوره دکتری و همچنین پنج نفر از استادان شاغل در حوزه علمیه بودند. شرکت‌کنندگان در مصاحبه از رشته‌های علوم تربیتی، جامعه‌شناسی، علوم اجتماعی، معارف اسلامی و همچنین علوم قرآن و حدیث بودند. مصاحبه‌های عمیق فردی با هرکدام از مشارکت‌کنندگان مدت زمانی بین ۳۰ تا ۷۰ دقیقه طول کشید. مصاحبه‌ها با طرح سؤالاتی درباره «ضرورت و الزامات تربیت جنسی در عصر جهانی‌شدن، بررسی نظر و دیدگاه اسلام در این زمینه، فرصت‌ها و تهدیدهای جهانی‌شدن برای تربیت جنسی و همچنین معرفی راهکارها در این زمینه» آغاز شد و باقی پرسش‌ها بر اساس پاسخ‌های مصاحبه‌شونده طرح شد. فرایند

تأکید بر استقرار نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی بر اساس مبانی نظری و فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی، به اثرات سوء و زیانبار جهانی‌شدن در تعلیم و تربیت به‌عنوان یکی از چالش‌های پیش‌رو در نظام آموزشی کشور اشاره شده است.

با توجه به اینکه بر اساس نتایج پیشینه موجود در داخل کشور، مبنی بر اینکه تاکنون الگوی تربیت جنسی در عصر جهانی‌شدن با تأکید بر دیدگاه اسلام در ایران طراحی نشده است، پژوهش حاضر می‌تواند تصویری کلی از الگوی اسلامی تربیت جنسی در عصر جهانی‌شدن در ایران ارائه دهد. این پژوهش به دلیل اینکه تاکنون مطالعات مرتبطی در زمینه نظریه داده‌بنیاد^۱ در حوزه تربیت جنسی انجام نگرفته، بسیار نوآورانه است. بنابراین هدف کلی پژوهش حاضر مطالعه اکتشافی برای کاوش و کشف مؤلفه‌های اصلی الگوی اسلامی تربیت جنسی در عصر جهانی‌شدن در ایران به منظور طراحی مدل بر اساس مدل داده‌بنیاد بود که در جهت این هدف، اهداف جزئی شامل مدل الگوواره‌ای و طراحی مدل مفهومی الگوی اسلامی تربیت جنسی در عصر جهانی‌شدن در ایران نیز مدنظر قرار گرفت.

روش کار

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: در این پژوهش تمامی اصول اخلاقی مرتبط از جمله محرمانه‌بودن پرسش‌نامه‌ها، رضایت آگاهانه شرکت‌کنندگان و اختیار خروج از پژوهش رعایت شده است.

این پژوهش بخشی از مطالعه‌ای با رویکرد کیفی و روش داده‌بنیاد است. روش داده‌بنیاد پژوهشی کیفی است که به وسیله آن با استفاده از دسته‌ای از داده‌ها، نظریه‌ای تکوین می‌یابد. در این پژوهش از روش نظام‌مند استراوس و کوربین^۲ برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است. روش نظام‌مند خود دارای سه مرحله اصلی کدگذاری باز^۳، کدگذاری محوری^۴ و کدگذاری انتخابی^۵ است. در نظریه داده‌محور، پژوهشگر باید مواردی را انتخاب کند که به او در ساخت نظریه کمک کند. ملاک انتخاب مشارکت‌کنندگان در این روش، متأثر از طرح و هدف پژوهش است. از آنجایی که هدف پژوهش بررسی و ارائه الگوی مفهومی تربیت جنسی در ایران در عصر جهانی‌شدن با

^۱) Grounded-Theory

^۲) Straus & Corbin

^۳) Open Coding

^۴) Selective Coding

^۵) Axial Coding

در جهت تسهیل یا محدودیت راهبردها در زمینه خاص منظور نظر عمل می‌کند.

۵) راهبردها: کنش یا برکنش‌های خاصی است که از پدیده محوری منتج می‌شود. راهبردهای منظور نظر در نظریه داده‌محور به معرفی راه‌حلهایی برای مواجهه با پدیده درحال مطالعه اشاره دارد که هدف آن اداره کردن پدیده درحال مطالعه، برخورد با آن و حساسیت نشان دادن در برابر آن است. درواقع، هدف از اجرای راهبردها اداره کردن و به‌انجام‌رساندن و محقق کردن بهتر پدیده منظور در بستر و زمینه حاکم است. این راهبردها به‌صورتی هدفمند انتخاب می‌شود و به‌علتی صورت می‌گیرد. بنابراین، با استفاده از تدابیر و راهبردها می‌توان به پدیده محوری جامه عمل پوشاند.

۶) پیامدها: شامل پیامدهای مشهود و نامشهودی است که خروجی حاصل از استخدام راهبردها است (۱۳). درواقع، راهبردها برای مقابله با پدیده‌ای یا برای اداره و کنترل آن صورت می‌گیرد و پیامدهایی نیز دارد. این روش کدگذاری را که در اصطلاح به آن «مدل الگوواره» کدگذاری محوری گفته می‌شود، استراوس و کوربین معرفی کرده‌اند و به این دلیل به آن کدگذاری محوری گفته می‌شود که کدگذاری حول محور یک مؤلفه انجام می‌شود.

کدگذاری انتخابی (مرحله نظریه‌پردازی): در این مرحله نظریه‌پرداز داده‌محور مؤلفه محوری را (که مؤلفه‌های دیگر حول محور آن می‌گردد و کلیتی را تشکیل می‌دهد) به‌طور روشمند انتخاب؛ و با ارتباط دادن آن با مؤلفه‌های دیگر به تدوین نظریه اقدام می‌کند که شرحی انتزاعی برای فرایندی که در پژوهش مطالعه شده است، ارائه می‌دهد (۱۳).

یافته‌ها

در پژوهش حاضر داده‌های کیفی جمع‌آوری شده از فرایند اجرای مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با افراد نمونه پژوهش به‌صورت کدگذاری باز تجزیه و تحلیل شد. اجرای فرایند کدگذاری باز روی داده‌های کیفی جمع‌آوری شده، ابتدا به استخراج تعداد زیادی ویژگی و مفهوم اولیه منجر شد که با بررسی‌های انجام‌شده و بر اساس مشابهت‌ها و اشتراکات مفهومی و ویژگی‌های مشترک بین کدهای باز، مفاهیم و مؤلفه‌ها مشخص شد. در فرایند تحقیق، مفاهیم بر اساس تشابه آنها طبقه‌بندی؛ و سپس بر اساس ویژگی‌های مشترکشان دسته‌بندی شد و مؤلفه‌های فرعی را به‌وجود آورد

تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها با توجه به اهمیت آن در نظریه داده‌محور، هم‌زمان با جمع‌آوری داده‌ها و به‌صورت دستی، طی سه مرحله کدگذاری شد که عبارت است از: کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی.

کدگذاری باز: این مرحله، بی‌وقفه پس از نخستین مصاحبه انجام شد. به عبارت دیگر، پژوهشگر پس از هر مصاحبه شروع به پیداکردن مفاهیم و انتخاب برچسب‌های مناسب برای آنها و ترکیب مفاهیم مرتبط می‌کرد. سپس خود مفاهیم بر اساس ارتباط با موضوعات مشابه طبقه‌بندی می‌شد و عناوینی که به مؤلفه‌ها اختصاص داده می‌شد انتزاعی‌تر از مفاهیمی بود که مجموعه آن مؤلفه را تشکیل می‌داد. مؤلفه‌ها قدرت مفهومی بالایی داشت، زیرا توانست مفاهیم را حول محور خود جمع کند.

کدگذاری محوری: در مرحله کدگذاری محوری، پژوهشگر یکی از مؤلفه‌ها را مؤلفه محوری در نظر گرفت و آن را زیر عنوان پدیده محوری در مرکز فرایند کاوش قرار داد تا ارتباط مؤلفه‌های دیگر را با آن مشخص کند. ارتباط مؤلفه‌های دیگر با مؤلفه محوری در شش عنوان محقق می‌شود که شامل موارد زیر است (۱۳):

۱) عوامل علی: عوامل علی به شرایطی گفته می‌شود که عامل اصلی به‌وجودآوردنده پدیده مطالعه شود (۱۳). این مؤلفه، مؤلفه اصلی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و به وقوع یا گسترش پدیده منظور نظر منجر می‌شود.

۲) مؤلفه محوری: حادثه یا اتفاق اصلی است که سلسله‌ای از کنش‌ها-کنش‌های متقابل برای کنترل یا اداره کردن آن وجود دارد و به آن مربوط می‌شود. مؤلفه محوری پدیده‌ای است که اساس و محور فرایند است.

۳) شرایط زمینه‌ای: شرایط خاصی است که در آن فرایندها و تعاملات برای اداره، کنترل و پاسخ به پدیده صورت می‌گیرد و بر راهبردها تأثیر می‌گذارد. درواقع شرایط زمینه‌ای نشان‌دهنده مجموعه‌ای از خصوصیات ویژه است که بر پدیده‌هایی دلالت می‌کند؛ به‌عبارتی، محل حوادث یا وقایع مرتبط با پدیده‌ها در طول یک بُعد است که در آن کنش متقابل برای کنترل، اداره و پاسخ به پدیده صورت می‌گیرد.

۴) شرایط مداخله‌گر: شرایط مداخله‌گر کلی و وسیع است که بر چگونگی کنش-کنش متقابل اثر می‌گذارد. شرایط مداخله‌گر به جرح و تعدیل شرایط علی می‌پردازد و بر راهبردها و کنش‌های متقابل تأثیر می‌گذارد. شرایط مداخله‌گر

محوری (شکل شماره ۱) که شامل شرایط علی، مؤلفه محوری، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها است، ارائه شده است. این فرایند نیز همراه با جدول شماره ۱ با عنوان کدگذاری محوری ارائه شده است.

که در نهایت از این مؤلفه‌های فرعی، مؤلفه‌های اصلی به وجود آمد. یافته‌های به‌دست‌آمده از فرایند اجرای کدگذاری باز در جدول شماره ۱ ارائه شده است (به‌علت کثرت مفاهیم و ویژگی‌ها، نمونه‌هایی از آن ارائه شده است). پس از فرایند کدگذاری باز، یافته‌های پژوهش در قالب الگوی کدگذاری

جدول (۱) یافته‌های استخراج‌شده از فرایند کدگذاری باز و مؤلفه‌های کدگذاری محوری

کدگذاری محوری	کدگذاری باز		
	مؤلفه اصلی	مؤلفه‌های فرعی	
شرایط علی	ضرورت تربیت جنسی در عصر جهانی‌شدن	آگاهی‌بخشی	تعامل با جنس مخالف، محافظت از خود در اجتماع و در برابر جنس مخالف، آگاهی از امنیت جنسی، آشنایی با راهکارهای جلوگیری از سوء استفاده و آزار و تجاوز جنسی (خشونت جنسی) و آگاهی از مؤلفه‌های سلامت جنسی
		جهت‌دهی به رفتار جنسی	ضرورت هدایت و جهت‌دهی مناسب، جهت‌دهی در خانواده، جهت‌دهی در مدارس، جهت‌دهی با استفاده از الگوی اسلامی و جهت‌دهی با استفاده از تجارب کشورهای دیگر
		نداشتن برنامه مناسب	نبود توافق جمعی درباره آموزش جنسی، کمبود راهبردهای مشخص در مدیریت رفتارهای جنسی
مؤلفه محوری	فرصت‌های تربیت جنسی در عصر جهانی‌شدن	سیاست‌ها و راهبردهای ایجابی	اطلاع‌رسانی، فرهنگ‌سازی، توسعه تولیدات فرهنگی در فضای مجازی، تقویت باورهای دینی در فضای مجازی، برنامه‌های آموزشی در فضای مجازی، الگودهی، ترویج ارزش‌ها و هنجارها در فضای مجازی، حضور مقتدرانه در فضای مجازی و ایجاد نظام قانونمند اینترنتی
		سیاست‌ها و راهبردهای سلبی	آشناکردن با خطرات فضای مجازی و نظارت والدین در استفاده از فضای مجازی
		جهانی‌شدن و آسیب‌های اخلاقی	تعارض ارزش‌ها، شکاف نسل‌ها، انحرافات اخلاقی و جنسی، تغییر سبک ازدواج و همسرگزینی، آزادبودن روابط دختر و پسر، مدگرایی، بازدارندگی و ساختارزدایی الگوپذیری، مدگرایی، فمینیسم ^۱ ، بی‌هویتی، دنیاگرایی، ترویج بی‌بندوباری، دین‌گریزی، ترویج روابط جنسی ناسالم
شرایط زمینه‌ای	آموزش تربیت جنسی در عصر جهانی‌شدن	مکان	آموزش در مراکز بهداشت، آموزش در مدارس و آموزش در خانواده
		زمان	آموزش پیش از دبستان، آموزش از دبستان، آموزش پیش از بلوغ و آموزش بعد از بلوغ
		شیوه	آموزش غیررسمی (محل‌محور، با جزوه، در قالب سخنرانی، توسط مشاوران مدارس و توسط مشاوران مراکز بهداشتی)؛ آموزش رسمی (در قالب یک واحد درسی، به‌صورت ضمنی، آموزش اجباری به اولیا در مدارس و آموزش اجباری به اولیا در مراکز بهداشتی)
شرایط مداخله‌گر	ساختارهای فرهنگی - اجتماعی و تربیت جنسی در عصر جهانی‌شدن	باورها و اعتقادات نادرست	تابوهای فرهنگی، نگرش منفی، سکوت عمده، وحشت از بدآموزی، شکستن حرمت‌ها، بلوغ زودرس و تحریک‌شدن فرزندان در پی مطرح‌کردن مسائل جنسی با آنان و سردرگمی نسبت به تربیت جنسی در فضای کنونی جامعه
		نگرش والدین	تربیت اقتضایی، ترس والدین، نداشتن مهارت کافی والدین، احساس شرم و خجالت والدین، بی‌اعتمادی اولیا نسبت به نقش خود، اطلاعات ضعیف والدین و نگرانی نسبت به آینده جنسی فرزندان
		ساختار خانواده	خانواده هسته اصلی نیازهای اجتماعی فرزندان، سخت‌گیری خانواده، بازبودن خانواده، سنتی‌بودن خانواده، نوع پوشش والدین، شغل مادر، سطح سواد والدین و نوع خانواده (تک‌والد یا با ساختار کامل)

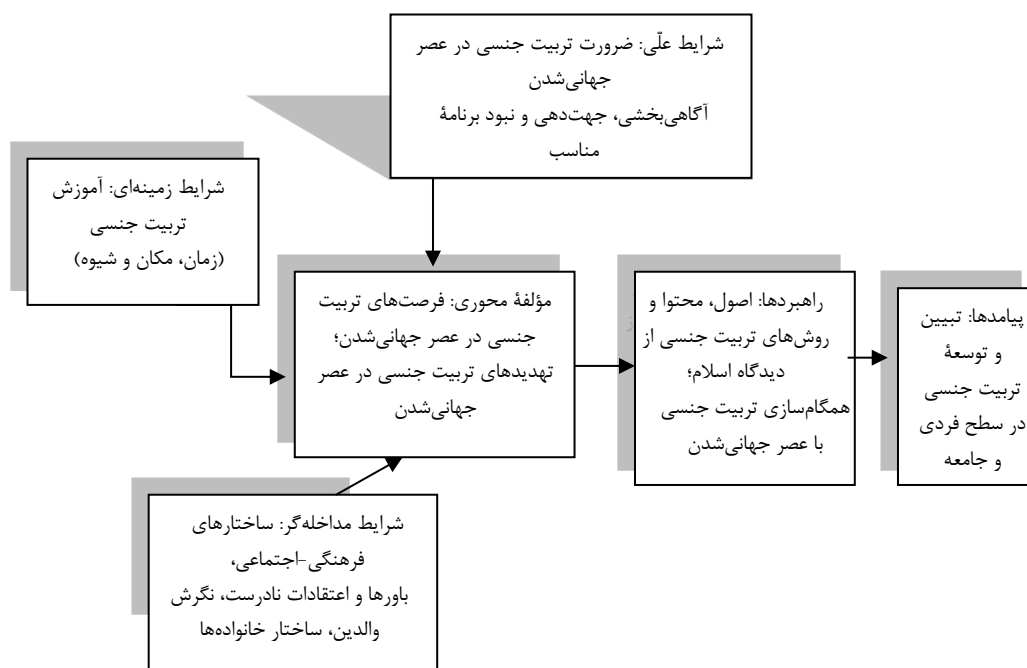
^۱feminism

اصل پیشگیری از انحرافات جنسی قبل از تولد فرزند	توجه در انتخاب همسر، پرهیز از ازدواج با شراب‌خوار، پرهیز از ازدواج با دیوانه، پرهیز از ازدواج فامیلی، رعایت آداب اسلامی در هنگام آمیزش، آراستگی ظاهری و سفارش به آمیزش در زمان‌های معین
اصل پیشگیری از انحرافات جنسی بعد از تولد فرزند	جداسازی بستر والدین از فرزندان، جداسازی بستر کودکان از یکدیگر، احتراز از محرکات، آموزش درست بهداشت جنسی، پرهیز از استحمام مشترک و کنترل دوستی‌ها و معاشرت‌ها
اصل تأثیر ظاهر بر باطن	رعایت پوشش مناسب
اصول و روش‌های تربیت جنسی از دیدگاه اسلام	روش زمینه‌سازی برای رسیدن به سلامت جنسی، روش اسوه‌گزینی در زمینه اخلاق جنسی و از بین بردن شرایط انحطاط
اصل هدایت غریزه جنسی	آموزش به‌هنگام امور جنسی، پاسخ‌دادن به ندای فطرت، اجرای سنت‌های اسلامی و پرورش هویت جنسی کودکان
اصل خودسازی	روش خویشنداری در برخورد با زمینه‌های فساد، روش کنترل چشم و گوش و روش ایجاد عادات صحیح
اصل ازدواج	تبیین فلسفه ازدواج برای جوانان، تشریح قداست خانواده و فراهم کردن شرایط ازدواج
اصل توجه به تفاوت‌های جنسیتی	تربیت جنسی دختران و پسران به‌کمک افراد هم‌جنس و توجه به تفاوت سنی پسران و دختران در رسیدن به بلوغ شرعی
اصل تذکر	امر به معروف و نهی از منکر، موعظه و پند و اندرز
اصل آگاه‌سازی	پاسخگویی به سؤالات جنسی فرزندان، بیان داستان برای آموزش غیرمستقیم مسائل جنسی، بیان قصص و سرگذشت‌ها برای عبرت‌آموزی، معرفی غریزه جنسی به مثابه سرمایه وجودی
اصل تزکیه	کنترل افکار و اعمال، بی‌اعتنایی به هوای نفس و تحمیل به نفس
اصل عزت نفس	خودپاداش‌دهی و خودتنبیهی و مقدم‌داشتن عشق بر ارضای شهوت
اصل برخورداری از حیا و غیرت	تقویت حیا و غیرت با تقویت ایمان، حفظ عفت و پاکدامنی فردی و حفظ عفاف در جامعه
اصل آموزش جنسی با توجه به مقتضیات سنی (اصل تدریج)	روش تکلیف به قدر وسع، روش تناسب مطالب با میزان رشد و فهم متربی و ایجاد بستر مناسب برای آموزش
محتوای تربیت جنسی از دیدگاه اسلام	آشنایی با مبانی اعتقادی و شرعی و نحوه ارتباط دختر و پسر، استمرار تربیت جنسی در طول عمر، آموزش گام‌به‌گام و تدریجی تربیت جنسی (اصل تدریج)، تربیت جنسی صحیح در دوره‌های مختلف زندگی (کودکی، نوجوانی، جوانی، بزرگسالی) و تأکید بر ازدواج به‌عنوان تنها راه ارضای نیازهای جنسی
تعدیل غریزه جنسی	آگاهی از راه‌های کاهش شدت و فشار غریزه جنسی، تأکید بر پاکدامنی و عفت، تأکید بر حیا و محبوب‌بودن و توجه به کرامت خویش
کنترل غریزه جنسی	نقش عوامل اعتقادی، عبادی و اخلاقی، مراقبت‌های روحی و روانی، پیشگیری از انحرافات جنسی، کنترل نگاه و قوه مخیله و جنبه ربانی تربیت جنسی مانند دیگر ابعاد تربیت
تغییر رویکرد تربیت جنسی در عصر جهانی شدن	تغییر فرهنگ در سطح سازمان‌ها و نهادها در تربیت جنسی، ناکارآمدی ساختار دور-نزدیک و ممنوع-مجاز در عصر جهانی شدن
همگام‌سازی برخی از جنبه‌های تربیت جنسی با عصر جهانی شدن	تربیت دینی بر مبنای عقلانیت در جهانی شدن، تربیت دینی بر مبنای تقوای حضور در جهانی شدن و تربیت دینی بر مبنای ارزیابی و نقادی جهانی شدن
تبیین و توسعه تربیت جنسی در سطح فردی	شناسایی رفتارهای بهبوددهنده سلامت و کاهش‌دهنده مشکلات جنسی، پرهیز، اجبار، سوء استفاده، آزار و تجاوز جنسی، شناسایی عفونت‌ها و بیماری‌های جنسی مسری و شناسایی ارزش لذت جنسی به‌شیوه مطمئن و مسئولانه در زندگی با رعایت حقوق

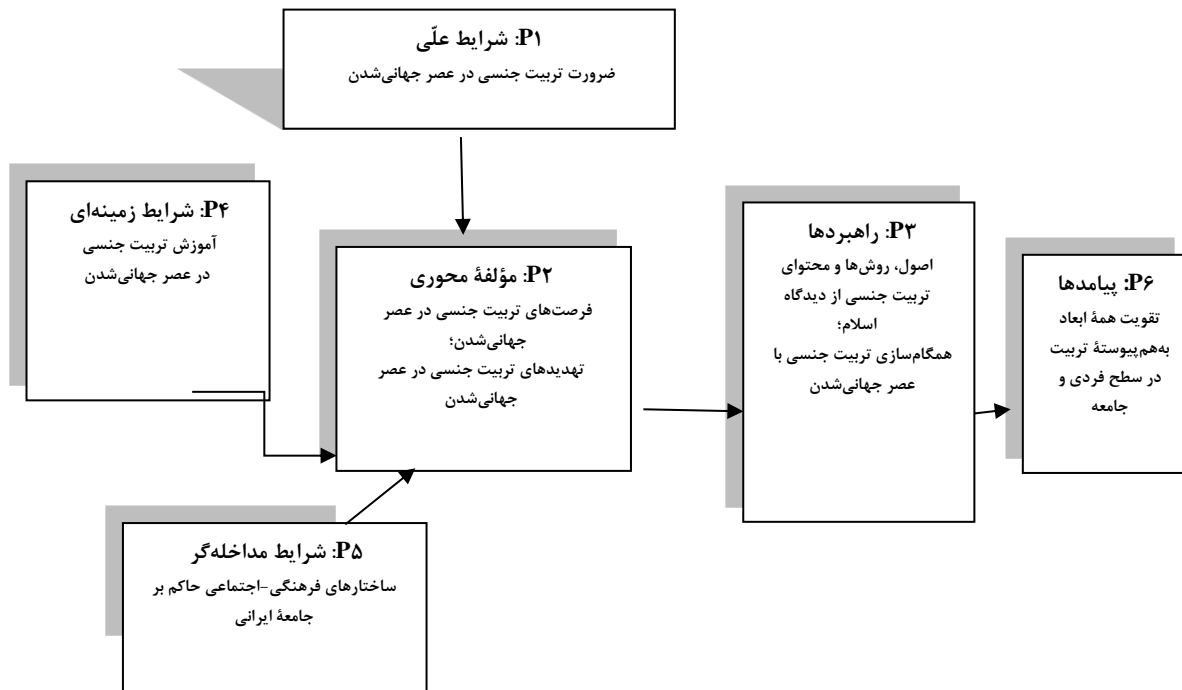
دیگران و برقراری ارتباط جنسی در حوزه ازدواج شرعی	
برابری و تساوی جنسیتی، رهایی از تبعیض‌های جنسی و احترام به تفاوت‌های جنسیتی و شناسایی جهت‌گیری بر مبنای نوع جنسیت بدون تبعیض و با احترام به حقوق دیگران	توسعه دانش جهت‌گیری و تفاوت جنسیت
کنترل صحیح غریزه جنسی، نحوه معاشرت با غیرهم‌جنس، آگاهی از حلال و حرام امور جنسی، ارتقای اخلاق جنسی، پرهیز از محرکات جنسی، آشنایی با آسیب‌های روحی و جسمانی انحراف جنسی و انحراف جنسی به مثابه گناهی بزرگ	توسعه دانش پیشگیری از انحراف جنسی
آگاهی‌بخشی، هدایت جنسی و تغییر نگرش والدین و جامعه	آگاهی‌بخشی به خانواده‌ها
رواج و اشاعه تربیت جنسی مبتنی بر معنویت و تعالیم دینی و معرفی و تبلیغ الگوهای دینی	تبیین و توسعه تربیت جنسی در سطح جامعه
پیشگیری و کنترل پدیده‌هایی مانند تعارض ارزش‌ها، شکاف نسل‌ها، انحرافات اخلاقی و جنسی، بارداری زدایی، الگوپذیری، مدگرایی، فمینیسم (بی‌هویتی، دنیاگرایی، ترویج بی‌بندوباری)	پیشگیری از آسیب‌های اخلاقی متأثر از جهانی‌شدن

نظام‌مند به مؤلفه‌های دیگر ربط می‌دهد و آن روابط را در چارچوب یک روایت ارائه می‌کند و مؤلفه‌هایی را که به بهبود و توسعه بیشتری نیاز دارد اصلاح می‌کند. در این مرحله پژوهشگر بر حسب فهم خود از پدیده تحت مطالعه، در قالب پالایش مدل الگوواره‌ای مرحله کدگذاری محوری و ارائه روابط مستتر در بین مؤلفه‌های موجود در مدل، نظریه خود را درباره پدیده محوری در قالب مجموعه‌ای از گزاره‌ها یا زیر گزاره‌ها ارائه داد (۱۲). در این زمینه بر اساس شکل شماره ۲، مدل مفهومی الگوی تربیت جنسی در عصر جهانی‌شدن با تأکید بر رویکرد اسلام ارائه شده است.

پس از مرحله کدگذاری باز، نوبت به چینش مؤلفه‌های به‌دست‌آمده در قالب الگوی نظری و حول محور مؤلفه اصلی رسید. در شکل شماره ۱، کدگذاری محوری الگوی اسلامی تربیت جنسی در عصر جهانی‌شدن ترسیم شده است که در آن روابط بین شرایط علی، پدیده محوری، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها مشهود است. هدف نظریه داده‌محور تولید نظریه است نه توصیف پدیده‌ها. برای تبدیل تحلیل‌ها به نظریه، مؤلفه‌ها باید به‌طور منظم به یکدیگر مربوط شود. کدگذاری انتخابی مرحله اصلی نظریه‌پردازی است؛ به این ترتیب که مؤلفه محوری را به‌شکل

شکل ۱) کدگذاری محوری الگوی تربیت جنسی در عصر جهانی‌شدن با تأکید بر رویکرد اسلام

شکل ۲) مدل مفهومی الگوی تربیت جنسی در عصر جهانی شدن با تأکید بر رویکرد اسلام

P=Proposition (مفروضه)

(P1): اهمیت فراوان، ضرورت و توجه به تربیت جنسی به‌عنوان یکی از ابعاد اصلی تربیت در عصر جهانی شدن؛

(P2): طراحی و ایجاد نظامی قانونمند در زمینه کنترل آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی و همچنین استفاده صحیح از فرصت‌ها و دستاوردهای پدیده جهانی شدن؛

(P3): تدوین برنامه‌های تربیت جنسی بر مبنای فلسفه اسلامی متناسب با عصر جهانی شدن و تعیین محتوای مشخص در این زمینه؛

(P4): اصلاح برنامه‌های آموزشی و تربیتی و ایجاد برنامه‌های مشخص و مدون در زمینه زمان، شیوه و متولی آموزش جنسی؛

(P5): فرهنگ‌سازی و ایجاد زمینه برای تربیت جنسی در عصر جهانی شدن به‌عنوان امری ضروری؛

(P6): تقویت همه‌ابعد به‌هم‌پیوسته تربیت در سطح فردی و جامعه.

با اینکه برخی از پژوهشگران کیفی بحث درباره اعتبار و روایی داده‌ها و نتایج پژوهش را به‌طور سنتی مربوط به پژوهش‌های کمی می‌دانند، اما واقعیت این است که در پژوهش‌های کیفی نیز صحت و اعتبار داده‌ها و یافته‌ها، بخش بسیاری از فرایند پژوهش است (۱۴). روش‌های مختلفی برای اعتبارسنجی در نظریه با اهمیت داده‌محور وجود دارد که در پژوهش حاضر از مرور خبرگان استفاده شد؛ بدین صورت که با استفاده از نظرات و راهکارهای چند نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه و پس از دریافت نظرهای اصلاحی و مشاوره لازم با استادان راهنما و مشاور، ویرایش لازم صورت گرفت و مدل نهایی ارائه شد.

بحث و نتیجه‌گیری

داده‌های پژوهشی درباره گستره مفهومی، ابعاد و مؤلفه‌های مؤثر بر الگوی اسلامی تربیت جنسی در عصر جهانی شدن،

مجله پژوهش در دین و سلامت

باید همواره به اهمیت فراوان تربیت جنسی به‌مثابه یکی از ابعاد اصلی تربیت، تأکید و توجه کرد (P1). از طرفی طراحی و ایجاد نظامی قانونمند در زمینه کنترل آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی و همچنین استفاده صحیح از فرصت‌ها و دستاوردهای پدیده جهانی شدن ضروری است (P2). بنابراین فرهنگ‌سازی و ایجاد زمینه برای تربیت جنسی در عصر جهانی شدن (P5) و نیز اصلاح برنامه‌های آموزشی و تربیتی و ایجاد برنامه‌ای مشخص و مدون در زمینه زمان، شیوه و متولی آموزش جنسی (P4) بر مبنای فلسفه اسلامی متناسب با عصر جهانی شدن و تعیین محتوای مشخص در این زمینه (P3)، به تقویت همه‌ابعد به‌هم‌پیوسته تربیت در سطح فردی و جامعه (P6) منجر می‌شود.

اعتبارسنجی

دوره ۶، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۹

راهبردهای مربوط به پدیده و پیامدهای مؤثر بر الگوی تربیت جنسی در عصر جهانی شدن در این بخش بررسی و تحلیل شده است.

ابعاد مؤثر بر الگوی تربیت جنسی در عصر جهانی شدن

بر اساس مدل ترسیمی ارائه شده، الگوی تربیت جنسی در عصر جهانی شدن در دو بُعد یا جنبه بررسی شده است. بُعد آسیب‌های تربیت جنسی در عصر جهانی شدن و همچنین فرصت‌های تربیت جنسی در عصر جهانی شدن. به‌طور کلی آسیب‌های جهانی شدن در دو مؤلفه می‌تواند بررسی شود: یکی جهانی شدن و بروز آسیب‌های اخلاقی، دیگری تهاجم فرهنگی. مؤلفه جهانی شدن و بروز آسیب‌های اخلاقی شامل مفاهیم و مؤلفه‌هایی مانند تعارض ارزش‌ها (درج اطلاعات و تصاویر خصوصی و خانوادگی در محیط‌های مجازی)، تغییر سبک ازدواج و همسرگزینی، آزادبودن روابط دختر و پسر، مدگرایی، شکاف نسل‌ها، انحرافات اخلاقی و جنسی (ترویج فرهنگ برهنگی، هرزه‌نگاری، هنر پلید شهوانی و رواج سرسام‌آور آن) و بازداری‌زدایی (کم‌رنگ‌شدن کنترل اولیا و مدرسه) در فرایند تربیت است. از دیگر سو، جهانی شدن در جهت و همسو با تهاجم فرهنگی سبب بروز چالش‌ها و آسیب‌های اخلاقی مانند الگوپذیری، مدگرایی، فمینیسم، بی‌هویتی، دنیاگرایی، ترویج بی‌بندوباری، دین‌گریزی و روابط جنسی ناسالم و غیره می‌شود. بر اساس نظریه وابستگی، امپریالیسم فرهنگی بیشترین فشار خود را بر جامعه وابسته وارد می‌آورد تا فرهنگ، ارزش‌ها و سبک زندگی غرب را اتخاذ کند (۱۵). در این نظریه رسانه‌های سنتی و نوین نقشی کلیدی برای انتقال فرهنگ مسلط به جوامع در حال توسعه ایفا می‌کند. در واقع نظریه‌های وابستگی تأکید دارد که در امپریالیسم فرهنگی سازمان‌های رسانه‌ای مسلط، روش تفسیر مردم از فرهنگ ملی و بومی خود را تعیین می‌کند. روندهای مذکور به معنای به‌وجودآوردن روند تک‌فرهنگ‌گرایی جهانی^۱ است. بدین معنا که مردم در سراسر دنیا تحت تأثیر ارزش‌ها، هنجارها و اعمال فرهنگی متأثر از فرهنگ برتری (هژمونیک^۲) جهانی هستند (۱۶). از این‌رو؛ و به‌طور کلی در عصر جهانی شدن باید به دنبال الگو و الگوواره تربیتی نوینی بود و سنجه‌ها و معیارهای تربیتی و آموزشی خود را تا آنجا ارتقا و تعالی بخشید که فرزندان ما در برابر آهنگ شتابان تغییر و تحولات این روزگار از یک سو به ارزش‌های اصیل فرهنگ خود معرفت و آگاهی ژرف و پایدار

پیدا کنند و از سوی دیگر با استقلال فکری و خوداندیشی و تفکر خلاق و نقاد با اندیشه‌ها و فرهنگ‌های جهانی داد و ستد و تعامل مثبت و سازنده داشته باشند (۱۶). اما باید این نکته را در نظر گرفت که در بستر فرهنگ شرقی به‌ویژه جامعه ایرانی ارزش‌مدار، قسمت اعظم برنامه‌ها و آموزش‌های جنسی در جهت کنترل و مدیریت میل جنسی و محدودسازی آن است (۱۷). در همین زمینه به نظر می‌رسد در ایران دو دیدگاه کلی وجود دارد. سیاست‌های سلبی شامل سیاست‌ها و برنامه‌های حذف، کنترل و نظارت و همچنین سیاست‌های ایجابی فرهنگی و اجتماعی که شامل برنامه‌ها و سیاست‌هایی معطوف به تولید و مدیریت محتوا، برنامه‌های دیجیتال‌سازی اطلاعات آنالوگ^۳ و دسترس‌پذیر ساختن اطلاعات و محتوا در شبکه اینترنت است. فرصت‌های رسانه‌های نوین در فرایند تربیت جنسی بر اساس سیاست‌های سلبی و ایجابی شامل راهبردهایی مانند اطلاع‌رسانی، فرهنگ‌سازی، توسعه تولیدات فرهنگی در فضای مجازی، تقویت باورهای دینی، برنامه‌های آموزشی در فضای مجازی، الگودهی، ترویج ارزش‌ها و هنجارها، آشناکردن با خطرات فضای مجازی و نظارت والدین می‌باشد. به‌طور کلی هرچند فرصت‌هایی را که رسانه‌های نوین پدید می‌آورند نمی‌توان انکار کرد؛ اما به نظر می‌رسد این فرصت‌ها در مقابل تهدیدها و چالش‌ها، بسیار اندک و ناچیز است (۱۸) و بیشتر راهکارهای معرفی شده در فرصت‌ها هم شامل سیاست‌های سلبی و بازدارنده است. همچنین فرصت یا تهدیدهای جهانی شدن به مقدار زیادی به میزان توانمندی‌ها و ظرفیت‌های فرهنگی کشورها و گروه‌های مختلف در کارآمد ساختن برنامه‌ها، سیاست‌ها و راهبردهایشان بستگی دارد. تعداد راهبردها به موقعیت‌های زمانی و اقتضایی شرایط برمی‌گردد. در این میان با توجه به همه‌جانبه‌بودن تربیت از منظر دین مبین اسلام، استفاده از ظرفیت و راهکارهای تربیت دینی در عصر جهانی شدن بیش از پیش ضرورت می‌یابد.

راهبردهای الگوی تربیت جنسی در عصر جهانی شدن

راهبردهای مطالعه شده در این پژوهش با توجه به استقرار نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی بر اساس مبانی نظری و فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی شامل اصول، محتوا و روش‌های تربیت جنسی از دیدگاه اسلام و همگام‌سازی تربیت با توجه به عصر جهانی شدن بود. از دیدگاه اسلامی، هدف از آموزش جنسی ایجاد نگرش‌های سالم و بیان اطلاعات مناسب درباره موضوعات جنسی است و باید شامل آموزش‌هایی باشد که به

^۱) Mono-Culturalism

^۲) Hegemonic

^۳) Analog

تعریف و گستره مفهومی الگوی تربیت جنسی در عصر جهانی شدن

تعریف پیشنهادی برای تربیت جنسی در عصر جهانی شدن در پژوهش حاضر بر اساس مدل ترسیمی عبارت است از: آموزش (با در نظر گرفتن زمان، مکان و شیوه‌های آموزش) و ارتقای سطح اطلاعات و آگاهی‌های مرتبط با تربیت جنسی (در سطح فردی و جامعه)، با در نظر گرفتن توجه به ساختارهای فرهنگی-اجتماعی و دینی کشور و همچنین شناسایی تهدیدها (آسیب‌های ناشی از تهاجم فرهنگی و آسیب‌های اخلاقی ناشی از به‌کارگیری ابزارهای نوین) و به‌کارگیری فرصت‌ها (سیاست‌ها و راهبردهای سلبی و ایجابی) در عصر جهانی شدن و پیشنهاد راهکار بر اساس مبانی نظری و فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی (اصول، روش و محتوای تربیت جنسی از دیدگاه اسلام). در این زمینه و بر مبنای مدل ارائه‌شده در بخش یافته‌های پژوهش، ضرورت و نیاز، آموزش و ساختارهای فرهنگی-اجتماعی حاکم بر جامعه ایرانی بر مؤلفه محوری (فرصت‌ها و تهدیدهای رسانه‌های نوین) تأثیرگذار است. همچنین برنامه‌های ارائه‌شده در راهبردها باید بر مبنای اصول، روش و مبانی تربیت جنسی از دیدگاه اسلام باشد که موجب تقویت همه ابعاد به‌هم‌پیوسته تربیت در سطح فردی و جامعه می‌شود.

مبانی مطرح‌شده در این پژوهش نشان می‌دهد که در نظام تربیت جنسی اسلام به همه ابعاد این موضوع از بهداشت جنسی گرفته تا چگونگی تحکیم روابط زن و مرد در خانواده پرداخته شده است. بنابراین، با بهره‌گیری درست از این اصول و مبانی و روش‌های تربیتی می‌توان راهبردی اساسی در جهت تدوین نظام تربیت جنسی کارآمد که پاسخگوی نیازهای جامعه باشد و در تعالی و تکامل آن نقش داشته باشد، به دست آورد.

محدودیت‌های پژوهش

آنچه در ادبیات و پیشینه تربیت جنسی در ایران ارائه شده است کمتر بر مبنای مطالعات کمی و تجزیه و تحلیل آماری است. بنابراین مفاهیم و فعالیت‌هایی چون طراحی الگو در این حوزه با توجیه اندک آماری همراه است. این امر ضمن دشوار نمودن انجام پژوهش، مقایسه نتایج پژوهش را نیز با دشواری همراه کرده است. همچنین نبود تحقیقات در حوزه ارائه الگوی تربیت جنسی به‌روش

بهداشت روانی و سازگاری اجتماعی بینجامد و پیشامدهای ناشی از ناسازگاری اجتماعی و نابهنجاری‌های اخلاقی را به کمترین حد برساند (۱۹). برای مثال در قرآن و متون دینی استفاده از الگو و اسوه یکی از مهم‌ترین روش‌های تربیتی است که می‌توان با القای غیرمستقیم آن، شخصیت‌های مذهبی را به متربیان معرفی کرد تا بتوانند از آنان الگو بگیرند و رفتار خود را شکل دهند (۲۰). اهداف تربیت جنسی به‌طور کلی جدای از اهداف تربیت به معنای عام نیست و دین اسلام رهنمودهای لازم را نیز در این زمینه بیان کرده است. تربیت جنسی از دیدگاه اسلامی دارای بُعدی ربانی، انسانی و مستمر است و باید به‌صورت گام‌به‌گام آموزش داده شود. منظور از اصول آموزش جنسی، دستورالعمل‌های به‌نسبت کلی است که در تربیت جنسی باید رعایت شود. این اصول غالباً در همه مقاطع سنی وجود دارد (۲۱).

پیامدهای الگوی تربیت جنسی در عصر جهانی شدن

بر اساس مبانی اسلامی، مکتبی می‌تواند کامل باشد که به تربیت جنسی نیز مانند ابعاد دیگر تربیت اهمیت دهد. بر همین اساس، پیامدهای الگوی تربیت جنسی در عصر جهانی شدن شامل تغییرات در سطح فردی و جامعه است. نخستین هدف تربیت جنسی که از دوران کودکی یا حتی پیش از تولد آغاز می‌شود، این است که رشد جنسی کودکان به‌طور طبیعی و سالم پیش برود و از بروز ناهنجاری، بلوغ زودرس و ابتلا به انحرافات جنسی پیشگیری شود؛ و اینکه کودک در محیطی آرام و بدون فشار جنسی و التهاب غریزی رشد کند و در سنین نوجوانی بتواند بدون تحمل استرس‌ها، با ظهور امیال جنسی خود که بروز آنها در این مرحله رشدی طبیعی و بهنجار است، به‌صورت مطلوب مقابله کند و در سن جوانی به حدی از رشد برسد که بتواند همسری مناسب و پدر یا مادری شایسته برای فرزندانش باشد. مواضع ملی در عصر جهانی شدن باید موضع ارزیابی، انتخابگری، گزینش و طرد در برابر مظاهر و دستاوردهای جهانی‌شدن بر طبق مبانی ایدئولوژیک اسلامی باشد؛ چون طرد تمام‌عیار همه مظاهر و دستاوردهای آن، نه فقط ممکن نیست بلکه مطلوب هم نیست. بر این اساس، برنامه تربیت همواره باید پدیده‌های نوظهور مربوط به خود را در عرصه جهانی‌شدن ارزیابی کند و موضعی انتخابگر و گزینشی داشته باشد. بدین ترتیب مهم‌ترین پیامدهای تربیت جنسی در سطح جامعه شامل آگاهی‌بخشی به خانواده‌ها، الگودهی و پیشگیری از آسیب‌های اخلاقی است.

جهانی شدن در ایران» است که با کد ۱۴۱۷۰۸۸۷ در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایران‌داک) به ثبت رسیده است.

حامی مالی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، این پژوهش حامی مالی ندارد.

تضاد منافع

مؤلفان مقاله تضاد منافی درباره این پژوهش گزارش نکرده‌اند.

مشارکت مؤلفان

نگارش و تدوین تمامی بخش‌های مقاله: مؤلف اول؛ استادان راهنما و مشارکت و نظارت در تمامی مراحل پژوهش: مؤلفان دوم، سوم و چهارم.

References

1. Mohammad Beygi R, Faghihi A, Nateghi F. Designing an Optimal Model for Sex Education Curriculum in Primary School. *Educational Psychology*. 2017;13(45):21-39. (Full Text in Persian)
2. Farahani FA, Soltanzadeh N, Heydari D, Zahedi M, Razgi SY. Cultural Crisis and Ways forward Considering Social Health Using Management Style Derived from the Quran and Religious Pioneers of Islam. *Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat*. 2019;5(2):127-37. (Full Text in Persian)
3. Shirpak KR, Ardebili HE, Mohammad K, Maticka-Tyndale E, Chinichian M, Ramenzankhani A, Fotouhi A. Developing and testing a sex education program for the female clients of health centers in Iran. *Sex Education*. 2007 1;7(4):333-49. (Full Text in Persian)
4. Farahani FK, Cleland J, Mehryar AH. Associations between family factors and premarital heterosexual relationships among female college students in Tehran. *Int Perspect Sex Reprod Health*. 2011;37(1):30-9.
5. Hillis S, Mercy J, Amobi A, Kress H. Global prevalence of past-year violence against children: a systematic review and minimum estimates. *Pediatrics*. 2016;137(3):e20154079.
6. Nagpal A, Fernandes C. Attitude of parents toward sex education. *The Int J Indian Psychol*. 2015;2(4):38-43.
7. Bennett C, Harden J, Anstey S. Fathers as sexuality educators: aspirations and realities. An Interpretative Phenomenological Analysis. *Sex Education*. 2018;18(1):74-89.

داده‌بنیاد از دیگر مشکلات و محدودیت‌های محققان در ارائه الگو بود.

پیشنهاد‌های پژوهش

- با توجه به نتایج به دست آمده موارد زیر پیشنهاد می‌شود:
- (۱) ضرورت و نیاز به آموزش و تربیت جنسی با توجه به ویژگی‌های چالش برانگیز عصر جهانی شدن؛
 - (۲) با توجه به همه‌جانبه بودن آموزه‌های دین مبین اسلام، استفاده از اصول، مبانی و روش‌های تربیت جنسی از دیدگاه اسلام در برنامه‌های آموزشی تربیت جنسی؛
 - (۳) توجه به تربیت جنسی مبتنی بر اخلاق، اعمال، ویژگی‌ها و رفتارهای اسلامی در عصر جهانی شدن؛
 - (۴) توجه به ساختارهای فرهنگی-اجتماعی، باورها و اعتقادات نادرست درباره عملکرد جنسی و همچنین نگرش والدین در الگوی تربیت جنسی در عصر جهانی شدن و پیشنهاد راهکار در این زمینه بر اساس مبانی اسلام؛
 - (۵) توجه به ویژگی‌هایی مانند جامعیت، حمایت و مشارکت تمامی افراد ذی‌نفع چون والدین و دانش‌آموزان، متخصصان سلامت و متخصصان برنامه درسی؛ و استفاده از جدیدترین موضوعات و محتوای مربوط به تربیت جنسی؛
 - (۶) استفاده کردن اولیا، معلمان و مربیان تربیتی در تربیت جنسی خود از این الگو در راستای بهبود و اثربخشی بیشتر یادگیرندگان؛
 - (۷) نکته کلیدی و حلقه مفقوده موجود در تربیت جنسی آموزش است که تعدد و تقابل آرای کارشناسان در نحوه آموزش، بهترین سن آموزش و همچنین مبهم بودن متولی آموزش (که تاکنون متولی خاصی عهده‌دار این مهم نشده است) از موضوعاتی است که تاکنون حل نشده است.

قدردانی

از تمامی اعضای هیئت علمی که همکاری صمیمانه جهت پاسخگویی به سؤالات داشته‌اند و همچنین استادان گرانقدری که در تدوین چارچوب و ساختار اولیه مقاله یاریگر پژوهشگران بوده‌اند، تشکر و قدردانی می‌شود.

ملاحظات اخلاقی

این مقاله برگرفته از رساله دکتری مؤلف اول با عنوان «طراحی و اعتباریابی الگوی تربیت جنسی در عصر

8. Kurtuncu M, Akhan LU, Tanir IM, Yildiz H. The sexual development and education of preschool children: knowledge and opinions from doctors and nurses. *Sexuality and disability*. 2015;33(2):207-21.
9. Khanjari S, Bastani F, Kamalinahad R, Hosseini A. Prevention of Child Sexual Abuse: Parents' Knowledge, Attitudes and Practices. *Iran Journal of Nursing*. 2014;27(89):12-20. (Full Text in Persian)
10. Mobredi K, Hasanpoor Azgahdy S, Amiri Farahani L. Knowledge and Attitude of Mothers toward Preschool Sexual Education. *Iran Journal of Nursing*. 2017;30(106):35-45. (Full Text in Persian)
11. Document of Fundamental Transformation of Education, Approved by the Supreme Council of the Cultural Revolution, Approved on 2011/5/7. (Full Text in Persian)
12. Sadeghzadeh Ghamsari AR. Report on the process of compiling and final approval of the theoretical foundations of the document on the fundamental transformation of education. Collection of specialized seminars on Islamic education; Mashhad: Mashhad Ferdowsi University; 2014. (Full Text in Persian)
13. Corbin J, Strauss A. Strategies for qualitative data analysis. *Basics of Qualitative Research Techniques and procedures for developing grounded theory*. 2008;3.
14. Strauss AI, Corbin JM. *Principles of Qualitative Research Methodology: The Basic Theory of Procedures and Methods*. Translator: Mohammadi, Buke. Tehran: Institute of Humanities and Cultural Studies; 2014. (Full Text in Persian)
15. Tomlinson J. Cultural imperialism. *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Globalization*. 2012.
16. Amiri A. Jahani Shodan Farhang va Rahborhaye Moghavemat Farhangi. *Motaleat Basij*. 2011(50):83-108. (Full Text in Persian)
17. Pourabbasi A, Qavam SE, Shirvani MSE. Eliciting Physical-behavioral Strategies for Adolescents' Management of their Sexual Drive/behavior from Islamic Resources (the Quran and Hadith) and Experimental Studies. *J Res Relig Health*. 2017;4(1):93-103. (Full Text in Persian)
18. Sobhani Nezhad M, Afshar A, Rezaee Nezhad R. The Pathology of Religious Education in the Age of Globalization and Strategies for Dynamic Interaction with It. *Training & Learning Researches*. 2010;1(42):271-92. (Full Text in Persian)
19. Faghihi AN. *Tarbiat Jensi: Mabani, Osol va Raveshha Az Manzar Qhoran*. Tehran: Dar Alhadis; 2013. (Full Text in Persian)
20. Esmaeelbeigi M, Rezapour Mirsaleh Y, Behjati Ardakani F, Niazi S. Effectiveness of Teaching Moral Concepts in Family through Islamic-based Storytelling on Coping Style and Mental Health of Teenage Girls. *J Res Relig Health*. 2018;4(3):70-82. (Full Text in Persian)
21. Rahnema A, Elein H, Mohammadi H. Exploring and Explaining the Basics, Principles, and Methods of Sexual Education with an Emphasis on Islam. *Daneshvar*. 2007;14(24):98-110. (Full Text in Persian)